

“Kendi gözlerimizden”

Estetik Deneyim Yoluyla Dönüştürücü Öğrenme

DERS PLANI 8

kalıplaşmış algıları dönüştürme - göç

- **Hedef Grup:** lise öğrencileri, yetişkinler
- **Öğrenme Hedefleri:** Bu aktivitenin sonunda, katılımcılar...
  1. Mülteci meselesini **tanımlayabilecekler.**
  2. Konuyla ilgili konu başlıklarını **listelebilecekler.**
  3. Mülteci meselesiyle ilgili sorunların önceliklerini **seçebilecekler.**
  4. Yabancılara ve mültecilere yönelik tutumlarını **ifade edebilecekler.**
  5. Sanat eserlerini eleştirel sorularla **birleştirebilecekler.**
  6. Ekip çalışması tartışması sırasında ne toplandığını **gösterebilecekler.**
  7. Başkalarının görüşlerini yargılamadan sanat eserlerini **analiz edip tartışabilecekler.**
  8. Eğitimin başından sonuna kadar konuyla ilgili duyguların ve zihnin değişimini **karşılaştırabilecekler.**
- **Gereken zaman:** 2 saat
- **Gerekli aletler ve malzemeler:** akıllı tahta, A4 kâğıtları, kalemler, renkli boya kalemleri ve kurşun kalemler.

Bu çalışma Avrupa Birliği'nin Erasmus+ Programı tarafından desteklenmektedir.

BAŞLIK: “Uzun Süren Misafirlik”

1. AŞAMA

- *Belirli bir konuyla ilgili sorgulamadan kabul edilen varsayımların eleştirel olarak incelenmesi gerekliliğinin belirlenmesi.*
- *Konuyu daha fazla incelemek için katılımcılardan onay alınması.*

1. Bir Ev ve Bir Yol: Katılımcılardan bir dakika içerisinde bir ev ve bir yol resmi çizmeleri istenir. Eğitimci süre sonunda sınıfta dolaşır, tek tek çizilen resimleri alıp inceler, diğer katılımcıların görebileceği bir şekilde tutar ve her resimde nasıl bir ev ve yol olduğunu kısaca anlatır veya çizen kişinin anlatmasını sağlar. Uygulama bittiğinde birbirinin aynısı iki resim çizilmemiş olduğu görülecektir. Eğitimci bu noktaya dikkat çeker ve herkesin binlerce defa gördüğü bu basit iki nesnenin niçin herkes tarafından farklı çizildiğini sorarak kısa bir tartışma yaptırır.

Dikkat:

- Hiçbir diyalog yok. Yorum yapmadan tartışmaları sadece duyarız.
- Oyun sırasında yapılan açıklamaları veya başkalarının görüşlerini yargılamayız.

2. Telefon Oyunu: Oyuncular daire şeklinde oturmalı veya düz bir çizgide durmalıdır. Fısıldamanın mümkün olacağı kadar yakın olmaları gerekir, ancak oyuncuların birbirlerinin fısıldadıklarını duyacakları kadar yakın olmaları gerekir. Sıradaki veya dairededeki ilk kişi, sağında oturan veya duran kişinin kulağına bir kelime, ifade veya cümle fısıldar. Oyuncular sıradaki son oyuncuya ulaşıncaya kadar ifadeyi komşularına fısıldarlar. Son oyuncu cümleyi yüksek sesle söyler, böylece herkes ifadenin daire veya sıranın başındaki ilk fısıltıdan ne kadar değiştiğini duyabilir. Oyunda kullanılması önerilen ifadeler şunlardır: “Hikâye bir mülteci çocuğun gözüyle anlatılmaktadır.”, “Dünya kötülük yapanlar tarafından değil, hiçbir şey yapmadan onları izleyenler tarafından yok edilecek. Albert Einstein”, “Yazar bir mülteci kampındaki yaşamı çok canlı bir şekilde tasvir ediyor.”, “Bu geçici mülteci kamplarındaki birçok hastalık yetersiz temizlikten kaynaklanıyor.”, “Çocukların çoğu mülteci ya da yasadışı göçmen ya da tarımsal ücretli kölelerin çocukları.”

Dikkat:

- Kelime, ifade veya cümle sadece bir kez fısıldanabilir, bu yüzden oyuncuların dikkat etmesi gerekir.
- Kelime, ifade veya cümle asla fazla aşına olmamalıdır; fısıldandığında değişeceğinden emin olmak istersiniz.
- Sadece bir oyuncu - ilki - ifadenin ne olduğunu bilmelidir. Oyunun kolaylaştırıcısı, orijinal ifadenin yazılı olmasını isteyebilir.

2. AŞAMA

- *Katılımcılar konuyla ilgili görüşlerini ifade eder.*

1. Herhangi bir sebeple başka bir şehir veya ülkeye taşınmak zorunda kalmayla ilgili, kendilerinin, bir akrabalarının ya da bir arkadaşlarının yaşadıklarıyla ilgili bir hikâye anlatmak üzere ekibimizi 3 kişilik gruplara ayırırız (hikâye anlatımı yöntemi).
2. 3 kişilik gruplar 6 kişilik gruplar haline gelir ve anlattıkları hikâyeleri tartışır. Her grubun grup içerisinde söylenenler ve olanlar hakkında bir yorum metni sunma görevi vardır.
3. Tüm gruplar bir araya gelirler; metinlerini yüksek sesle okurlar ve tahtada tartışılması gereken öğeleri tahtada bir araya getirirler.

3. AŞAMA

- *İncelenecek bakış açılarını belirleme*

1. Araştırılacak konu başlıklarını ve kritik soruları oluşturalım!

3 kişilik gruplar, konular üzerinde anlaşmak ve konuları öncelik sırasına koymak için konuyla ilgili konu başlıklarını tartışır, tanımlar ve listeler (beyin fırtınası yöntemi). Daha sonra her grup konu başlıkları için bir öncelik listesi hazırlar ve sonuçta ortaya çıkan kendilerine ait bir duygu ve şehirlerindeki mültecilerin sahip olduklarını düşündükleri sonuçta ortaya çıkan bir duygu yazar. Bundan sonra, her gruptan bir temsilci tahtaya gelir ve önceliklerini sonuçta ortaya çıkan duygular ile birlikte "1., 2. ve 3. önemli konu başlığı" başlıkları altına yazar. Son olarak, her iki toplumun genel öncelikleri ve duyguları bütün bir grup olarak listelenmiş ve tartışılmıştır.

Kritik sorular üretilir ve oluşturulur.

4. AŞAMA

- *Sanat eserlerinin seçimi ve eleştirel sorularımızla ilişkilendirilmesi*

1. Eğitmen 4 sanat eseri (roman) sunar ve grup bunlardan 2'sini seçer:

Fikrimin İnce Gülü - Adalet AGAOGLU

Türkler Almanya'da - Bekir YILDIZ

a) Fikrimin İnce Gülü (roman) - Adalet AĞAOĞLU

Fikrimin ince gülü Almanyalı işçi Bayram'ın bir gününün hikâyesidir. Kitapta sınıfının ve konumunun bilincinde olmayan Bayram'ın "Bayram Bey" olma çabasının ve hayatında çok önemli bir yer taşıyan bal rengi Mercedes'i ile olan ilişkisi anlatılmaktadır. Bayram'ın küçük yaşta anne ve babası ölmüştür. Bayram amcası tarafından büyütülmektedir. Her şeyin bir Mercedes'e sahip olmakla hallolacağını düşünür. Mercedes alabilmek için en yakın arkadaşını kandırarak onun yerine Almanya'ya gider. Sevgilisini Almanya'ya gittikten sonra hiç aramaz ama onun yine de kendisini bekleyeceğini zanneder.

Romandan bir alıntı:

"Bir tomofil taksi, Bayram'ın kafasında şimdi kağnının iki kanat takınmış, öküzlerin ayaklarına da yıldızlı tekerler bağlanmıştı artık. Artık, neye nasıl kurban edileceğini düşünmeye gerek yok. Kanatlara binip uçacak, kendini kurtaracak."

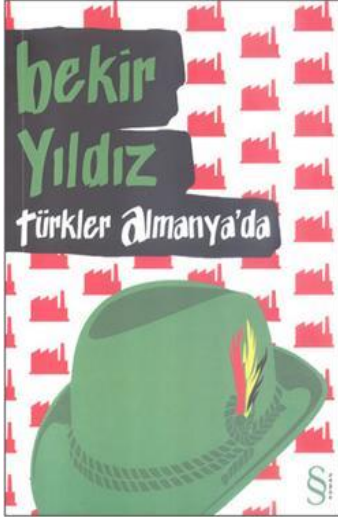

b) Türkler Almanya'da (roman) - Bekir YILDIZ

Bekir Yıldız'ın otobiyografisi gibi okunabilecek bu roman 1960'lı yılların başlarında Türkiye'den Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin gurbetteki yaşam koşullarını anlatıyor. İnsanı makineleştiren fabrikalar, Almanlar tarafından ezilip, hor görülme, kötü barınma ve yaşam koşulları Türk işçilerinin karşılaştığı sorunların başında gelir. Romanın kahramanı Yüce'nin gözünden aktarılan bu zorunlu "iktisadi göç" hikâyesi Bekir Yıldız'ın kaleminden yalın ve gerçekçi bir dille okuyucuya aktarılıyor.

Romandan bir alıntı:

"Bir teselli arayarak, tarihe kulak kabartıyorum: Avrupa'da at oynatan atalarımızın nal sesleri geliyor. Ferahlıyorum. Fakat o ses, şahlanış, yavaş yavaş kayboluyor, uzaklaşıyor hatta düşünülemez, tasavvur edilemez şekle giriyor. Çünkü şimdi biz, Avrupa'da ancak ellerimizi açabiliyoruz. Ve başımı önüme eğiyorum..."

Her roman sunumundan sonra, kritik sorular ve tartışma...

Sanat eseri ile işlevsel olmayan görüş arasındaki ilişkiye ve önceki aşamada belirlenen eleştirel soruya özellikle dikkat etmek çok önemlidir. Böylece ekip yukarıdakilere dayanarak karar verir (seçtiklerini varsayalım :))

Sanat eserleri	Sanat eseri ile işlevsel olmayan görüş arasındaki ilişki ve eleştirel soru		
	1. soru:	2. soru:	3. soru:
1. Fikrimin İnce Gülü (roman) - Adalet AĞAOĞLU			
2. Türkler Almanya'da (roman) - Bekir YILDIZ			

5. AŞAMA

- *Estetik deneyim yoluyla eleştirel düşünme - Perkins modelini (1994) uygulama*

1. Perkins modelinin uygulanması

a) Eğitim alanlar, sanat eserini, diledikleri sürece, yorum yapmadan veya değerlendirmeden, dikkatlice ve yavaşça gözlemlemeye davet edilirler (Düşünme sürecini etkinleştirmek için hazırlık aşaması). Daha sonra, ilk ve

yüzeysel yorumlarını ifade etmeleri ve aşağıdaki gibi bazı soruları cevaplamaları istenir:

- İlk düşünceleriniz, ilk tepkileriniz, ilk duygularınız, ilk sorularınız nelerdir?
- Sanat eserinde ilginç bir şey fark ettiniz mi?
- Daha fazla açıklamaya ihtiyaç duyduğunuz bir şey var mı?

b) Eğitim alanlar, sanat eserini henüz kesin sonuçlar çıkarmaya çalışmadan, açık bir zihinle ve yaratıcı bir tavırla gözlemlerler. Hiçbir şeyi sorgulamadan kabul etmemeleri, ancak tüm olası parametreleri daha yaratıcı bir bakışla ele almaları istenir. Olası sorular:

- Daha önce fark etmediğiniz bir olay ya da “hikâye” var mı?
- Sanat eserinin sürprizleri nelerdir? (örneğin, garip nesnelere, renk kombinasyonları, anahtar bir unsur, insanların alana dâhil edilmesi, vb.).
- Sanat eserinde “mesaj”ı ve olası sembolleri arayın.

c) Eğitim alanlar, önceki iki aşamada öğrenilenleri kullanarak, sanat eserini ayrıntılı ve derinlemesine gözlemlemek için, duygularını ifade eder, daha derine iner ve eleştirel bir yaklaşım benimseyerek sorularına cevap vermeye, sonuçlar çıkarmaya ve sanat eserinin arkasındaki daha derin anlamları bulmaya çalışırlar. Olası sorular:

- Projenin hangi unsurları (teknik veya tematik) anlam veya önem katıyor?
- Şimdiye kadar işlediğiniz temel sorulara şimdi hangi cevapları veriyorsunuz?

d) Bu, bütüncül gözlem aşamasıdır, eğitim alanlar, sentez halinde, önceki aşamaların deneyimlerini hesaba katarak esere tekrar bakarlar ve eser üzerine derinlemesine düşünürler.

Aynı prosedür, ele almak için seçilen ikinci sanat eseri için de takip edilir ve ortaya çıkan fikirler incelenen konunun unsurları ile ilişkilendirilerek bununla ilgili eleştirel düşünceleri pekiştirir.

Eğitim alanların bireysel çalışmaları yerine, aynı süreç fikirlerini genel olarak sundukları ve görüşlerini sentetik olarak değerlendirdikleri **gruplar halinde** de uygulanabilir.

6. AŞAMA

- *Öncüllerin yeniden değerlendirilmesi*

1. Eğitim alanlar, (aynı) 3'lü gruplarda, sanat eserlerinin gözlenmesi sırasında yaşadıklarına dair küçük bir metin yazarlar ve sonra metni genele sunarlar (2. aşamadaki ile aynı konuda).
2. Bu metni 2. aşamada yaptıkları metinle karşılaştırırlar ve ilk düşüncelerinin ve öncüllerinin dönüşümleri vurgulanır.
3. Ortaya çıkan tüm fikir ve önerilerin sentezlendiği genel tartışma.
4. Ekip dönüşümlü öğrenme deneyiminde işbirlikçi bir çalışma yapabilsin diye önceki ve sonraki 2 metin, vurgulamalar ve son düşünceler büyük bir kâğıda yazılabilir (bazıları kâğıda yapıştırılabilir).

DEĞERLENDİRME (KAPANIŞ)

Katılımcılardan bir dakika içerisinde yine fakat bu kez farklı bir ev ve farklı bir yol resmi çizmeleri istenir. Eğitimci süre sonunda sınıfta dolaşır, tek tek çizilen resimleri alıp inceler, diğer katılımcıların görebileceği bir şekilde tutar ve her resimde nasıl bir ev ve yol olduğunu kısaca anlatır veya çizen kişinin anlatmasını sağlar. İlk çizimlerle uygulama sonrası çizimler arasındaki farklar tartışılır.

BİBLİYOGRAFİK REFERANSLAR

- Kokkos, A. (2009 a). Estetik deneyim yoluyla dönüştürücü öğrenme. Bermuda'da Columbia Üniversitesi tarafından düzenlenen 8. *Uluslararası Dönüştürücü Öğrenme Konferansı Sunumu*, 18-20/11/2009. http://edu4adults.blogspot.com/2010/03/blog-post_09.html adresinden 10/10/2018 tarihinde alınmıştır.
- Kokkos, A. (2009 b). Sanatla temas yoluyla yaratıcılığın geliştirilmesi. 1. *Helenik Ulusal Sanat ve Çevre Eğitimi Konferansı*. 11/10/2018 tarihinde http://www.ekke.gr/estia/Cooper/Praktika_Synedrio_Evgenidio/Files/Text_files/II_Kentrikes_Eisigiseis/Kokkos_k_eisigisi.pdf adresinden alınmıştır.
- Kokkos, A. (2009 c). Estetik Deneyimle Dönüştürücü Öğrenme: *Teorik çerçeve ve uygulama yöntemi*. http://www.adulteduc.gr/images/mm_aisthitiki_empeiria.pdf adresinden 11/10/2018 tarihinde alınmıştır.
- Kokkos, A. ve arkadaşları (2011): *Sanat yoluyla eğitim*. Atina, Metaichmio.
- Mega, C. (2010). Yetişkin eğitiminde görünür düşünce: bir metodoloji önerisi. D. Vergidis & A. Kokkos'ta (düzen.), *Yetişkin Eğitimi, uluslararası yaklaşımlar ve Yunan güzergâhlar*. Atina: Metaichmio.
- Kokkos, A. (2013). *Yetişkin eğitimi ve yükseköğretim eğitimi: eğitim alanlar ve eğitimlerde estetik deneyim yoluyla eleştirel düşünme geliştirme olasılığının araştırılması*. Doktora tezi. Patras: Eğitim Bilimleri ve Erken Çocukluk Eğitimi Bölümü, Patras Üniversitesi.
- Freire, P. (1974). *Ezilenlerin Pedagojisi*. Atina: Rappa basımları.
- Mezirow, J. ve arkadaşları (2009). *Dönüştürücü öğrenme*. Atina: Metaichmio.
- Perkins, D. (1994): *Akıllı göz: sanata bakarak düşünmeyi öğrenme*. Harvard Eğitim Enstitüsü.